

Лелюк Ю.

ХАРАКТЕРИСТИКА КЛАСИЧНИХ ТЕОРІЙ ЕЛІТ

Термін «політична еліта» отримав поширення на початку ХХ ст., хоча ідеї політичного елітизму виникли у глибокій давнині.

Ще в стародавні часи з'являються погляди про ієрархію суспільства. Ці ідеї розглядалися в працях Конфуція, Платона, а згодом – Н. Макіавеллі, Ф. Ніцше та ін. Теоретичне обґрунтування ці погляди знайшли в роботах Г. Моска, В. Парето, Р. Міхельса.

Видатний італійський соціолог і політолог Г. Моска доводив, що будь-яке суспільство неминуче розділяється на дві нерівні за соціальним станом і роллю групи. Г. Моска проаналізував процес формування політичної еліти. Він вважав, що найважливішим критерієм для входження в еліту є здатність людини управляти іншими людьми, організаторські здібності. Це сприяє створенню різноманітних привілеїв, в першу чергу, матеріальних. Але не зважаючи на те, що ця верства суспільства найбільш придатна до управління, не всім її представникам притаманні кращі якості, особливо морального та інтелектуального характеру.

В. Парето наголошував, що світом мусить керувати меншість – еліта, яка наділена особливими якостями: психологічними (спадковими) і соціальними (набутими в процесі соціалізації). Сукупність індивідів, чия діяльність у тій чи іншій сфері відрізняється ефективністю, високими результатами, і становить еліту. Вона, в свою чергу поділяється на правлячу (ту, що бере участь в управлінні) і не правлячу (яка володіє необхідними якостями еліти, але не має доступу до керівництва, через низку бар'єрів, що існують у суспільстві).

Вагомий внесок у розвиток теорії політичних еліт вніс Р. Міхельс. Досліджуючи соціальні механізми, які породжували елітарність суспільства, він наголошував на тому, що у суспільстві діє «залізний закон олігархії» – відбувається неминучий процес олігархізації управління суспільством і формування еліт, оскільки керівництво великими об'єднаннями не може здійснюватися всіма їх членами. Поступово формується керівне ядро, яке виходить з-під контролю рядових членів і підпорядковують політику власним інтересам, дбають в першу чергу про збереження свого привілейованого

становища. Рядові ж члени організацій недостатньо компетентні, пасивні і виявляють байдужість до повсякденної політичної діяльності. В результаті будь-якою. Навіть демократичною організацією, фактично править олігархічна, елітарна група.

Підсумовуючи, можемо наголосити, що політична еліта це група людей, яка наділена особливими якостями, за допомогою яких здійснює управління суспільством.

Робота виконана під керівництвом доц. кафедри українознавства і політології
Кашаби О. Ю.